

Uz 30. obljetnicu urednikovanja Stjepana Babića

Ham, Sanda

Source / Izvornik: **Jezik : časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika, 2001, 48, 153 - 156**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:639811>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-02**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Brozović, Dalibor 1975.: *Deset teza o hrvatskom jeziku*, Hrvatska revija, 25, 2, str. 209.–215.

Brozović, Dalibor 1981.: *Daničićeva mjesto među istraživačima (i sudionicima) povijesti srpskoga i hrvatskog jezika (s osobitim obzirom na akcent)*, u *Zborniku o Đuri Daničiću*, ur.: J. Torbarina – A. Isaković, Zagreb – Beograd, 1981., str. 63.–81.

Grčević, Mario 1996.: *Hrvatski udjel u Karadžićevu prijevodu Novoga zavjeta*, Jezik, 44, 2, str. 53.–63.

Grčević, Mario 1997.: *Die Entstehung der kroatischen Literatursprache*. Köln – Weimar – Wien.

Grčević, Mario 1998./1999.: *Zablude o istočnohercegovačkim govorima kao dijalekatnoj osnovici hrvatskoga književnog jezika*, Jezik, 46, 2, 1998., str. 41.–56.; Jezik, 46, 3, 1999., str. 81.–94.

Katičić, Radoslav 1986./1992.: *Novi jezikoslovni ogledi*, Zagreb. 1. izd. 1986.; 2. izd. 1992.

Rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb, 2000.

Škarić, Ivo 1994.: *Hrvatski jezik danas*, Jezik, 41, 4, str. 97.–103.

UZ 30. OBLJETNICU UREDNIKOVANJA STJEPANA BABIĆA

(Prigodni govor pročitani uz obilježavanje 30. uredničke obljetnice S. Babića u Zagrebu, u prostorijama Školske knjige, 20. lipnja 2000.)

Meuđ knjigama kojima je S. Babić autorom postoji i jedna koja ima samo prvu omotnu stranicu, 988 stranica teksta, 366 najrazličitijih je radova u njoj. Knjiga nema pogovora ni

završetka, nije ni ukoričena – tu knjigu S. Babić još uvijek piše. Rad je na njoj započeo kao tridesetogodišnjak, i evo, piše ju već 46. godinu, a kraj joj se još ne nazire. Prvih joj je dvjestotinjak stranica uredio Lj. Jonke, a već tri desetljeća uređuje ju sam autor. Na naslovnici je nedovršene knjige velikim tiskanim slovima napisano

JEZIK

pa ispod toga nešto sitnije

ČASOPIS ZA KULTURU HRVATSHOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA

ali nije tom naslovnicom S. Babić prisvojio časopis Jezik, časopis je Jezik prisvojio njega – s posljednjim godištem Jezika autorsko sudioništvo S. Babića traje 46 godina, urednički mu je staž dorastao do 37. godine, a od toga je punih 30 godina glavnog i odgovornog urednikovanja.

Samo se po sebi razumije da je riječ o obljetnici dostojnoj poštovanja, a poznavajući rad glavnog i odgovornog urednika, riječ je o tridesetogodišnjem trudu, naporu i strpljenju koji je svake godine, godište po godište, broj po broj, bogatio hrvatsko jezikoslovlje i utjecao na oblikovanje jezične kulture i jezičnih spoznaja u svojih čitatelja.

U prvom se broju 3. godišta Jezika, davne 1954., S. Babić po prvi puta javio u Jeziku člankom *Deklinacija slavenskih imena s nepostojanim e*, a do današnjega je dana na 988 stranica Jezika ispisao 336 različitih radova, izvornih, stručnih i preglednih članaka, odgovora na čitateljska pitanja, osvrti i vijesti. Mnogo je da se pobroji, a kamoli napiše! A sve uz 30 godina upornoga i dosljednoga urednikovanja.

Započelo je u listopadu 1963. – u Jezikovu se impresumu uz urednička imena:

Lj. Jonke, M. Hraste, pojavilo i treće: S. Babić. Čitateljski naviknuta da se posljednjih godina svaka promjena uredništva najavljuje ili komentira u Jeziku, a novi se član uredništva dočekuje uz kratko znanstveno predstavljanje i riječi pohvale i dobrodošlice, očekivala sam da će i ulazak S. Babića u Jezikovo uredništvo biti popraćen barem s nekoliko redaka i barem nekim riječima koje će nagovijestiti njegovu uspješnu uredničku dugovječnost. Međutim, nigdje ni riječi. O ulasku S. Babića u uredništvo zapisana je u Jeziku samo jedna rečenica, a i nju je zapisao tek 33 godine poslije sam S. Babić: “Kad sam 1962. doktorirao, prof. Jonke odmah me od novoga, 11. godišta uveo u uredništvo i počeo učiti urednikovanju.”¹

U prosincu 1970., s drugim brojem 18. godišta, S. Babić postaje glavnim i odgovornim urednikom. Tom je prigodom na prvoj stranici Jezika objavljen uvodnik S. Babića i B. Finke: *Promjena uredništva*,² ali opet ni riječi o novom glavnom uredniku, ni slovca. Cijeli je uvodnik posvećen Lj. Jonkeu i hrvatskom podnaslovu Jezika – čini se da je tada, sedamdesetih godina važnije bilo pred čitatelje izići s činjenicom da promjena glavnog urednika ne mijenja ništa u Jezikovoju uređivačkoj politici koju sažeto čitamo u Jezikovu hrvatskom podnaslovu,³ nego podastrijeti činjenice i hvaleospjev o novom glavnom uredniku.

Sljedećih je trideset godina pokazalo da S. Babić nije ni mogao biti bolje predstavljen, nego baš smjernicama koje za-

daje Jezikov podnaslov:

“On je Jeziku glavno obilježje i smjernica za rad. Bio je smjernica profesoru Ljudevitu Jonkeu, a bit će i novom uredništvu. Svojim ćemo snagama nastojati da Jezik zadrži ulogu koju ima u hrvatskoj jezičnoj kulturi i kulturi uopće... U jezičnoj je kulturi važno svako pa i najsitnije pitanje jer svaka utvrđena pojedinost pridonosi stabilnosti, izražajnosti i ljepoti književnoga jezika svih Hrvata.”

U tom se našem teškom hrvatskom vremenu sedamdesetih godina, jedno samo stopilo s drugim – urednik sa svojim časopisom i časopis sa svojim urednikom, a zbog toga jer su od početka bili jednaki – oboje u naporu oko *stabilnosti, izražajnosti i ljepote književnoga jezika svih Hrvata*.

Postojano i bez kompromisa, punih 30 godina, S. Babić drži Jezik na tom smjeru i kada ga danas pitate, samo će kratko reći: “Jezik mora biti hrvatski.”

Naravno, bilo je vremena kada uredniku zbog toga nisu cvale ruže, ali Jeziku je uz njegovo urednikovanje uvijek dobro išlo. Od 1972. pa do 1975. S. Babić bio je tajni glavni urednik, “ilegalni”. Naime, partijska je organizacija Filozofskog fakulteta smatrala da S. Babić, nepartijac i hrvatski nacionalist, ne može biti na takvom mjestu kao što je urednikovanje Jezikom, pa je morao napustiti svoje uredničko mjesto – tih je godina u Jezikovu impresumu umjesto imena S. Babića bilo napisano ime B. Finke kao odgovornoga urednika.⁴ Taj je korak bio samo formalan

1 S. Babić, *Petnaestak cveba iz Jezikova uredničkoga kuglofa*, Jezik, god. 44., str. 24.

2 S. Babić, B. Finka, *Promjena uredništva*, Jezik, god. 18., str. 33.–34.

3 O promjeni podnaslova iz hrvatskosrpskoga u hrvatski: Uredništvo Jezika, *Časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, Jezik, god. 17., str. 31.–32.

4 Tako je zabilježeno i u Bibliografiji Jezika i u Hrvatskom leksikonu pa je prema tim podacima S. Babić urednik Jezika 27 godina što je samo formalno točno, ali ne i sadržajno.

– Jezik i svoju obvezu prema Jeziku S. Babić nije napuštao, niti ju je tko drugi prihvaćao, pa je sadržajno bilo sve po starom – Jeziku se nije moglo i ne može dogoditi da mu glavni urednik stane na put, bez obzira koliko ga to koštalo. Jezik je išao naprijed, istim smjerom, redovito.

U cijeloj je Jezikovoj povijesti paradoksalno jedino što Jezik 1960./61. nije izlazio “zbog velike zauzetosti urednika radom na Pravopisu”,⁵ i to ni manje ni više nego baš radom na Novosadskom pravopisu. Koliko je u tom paradoksa, toliko je i znakovitosti. Prvo, Jezik je dijelio i dijeli sudbinu s jezikom o kojem svjedoči, uspone i padove jezikoslovne misli, pa tako i zablude. Drugo, Jezik nije prestao izlaziti kada su ga htjeli potkopati i zabraniti, nego tek voljom samih urednika.

U S. Babića bilo je samo volje da Jezik izlazi. Redovitost je izlazenja ono čime bi se svaki urednik poželio pohvaliti, a naš urednik to i može – u 30 godina opremio je i poslao u svijet 150 brojeva, točno i redovito. U tom ga ništa nije zaustavljalo, ni rat, ni bolest. Doslovce tako.

U Domovinskom je ratu kamion s cijelom nakladom 1. broja 39. godišta na putu iz Vinkovaca u Zagreb “bio napadnut, a na određite je stigao izrešetan mitraljeskim mecima”,⁶ ali je Jezik ipak stigao i raspačan je, a tako i ostali brojevi tih ratnih godišta.

Prošle je jeseni S. Babić bio u bolnici baš kada je trebalo tiskati 1. broj 47. godišta. Je li bio zabrinut za svoje zdravlje, to mogu samo pretpostaviti, jer zdravlje tada nije spominjao. Ali da je bio zabrinut za Jezik, to znam, jer je samo o Jeziku govorio i onomu što treba napraviti

da bi broj izišao, o svim onim sitnim i krupnim uobičajenim poslovima kojima urednik Jezik od hrpe različitih rukopisa preobražuje u časopisni broj.

Posla je mnogo. Trideset godina uspješno se nositi s časopisom koji izlazi svaka dva mjeseca u školskoj godini, znači jedan broj otpremiti u tiskaru i odmah započeti drugi. Treba pronaći, privući i motivirati suradnike, poticati mlade; pročitati svaki rad i po nekoliko puta prije ocjene pa pročitati radove nakon utipkavanja u potrazi za pogriješkama; pregledati broj prije samoga tiskanja; brinuti za stare i nove pretplatnike, nadzirati pretplatničku službu; tražiti izvore financiranja jer novac nikako da dođe sam od sebe, a račune treba platiti... I tek poslije svega dolazi čitateljski prijam i kritika: ako su radovi loši ili neaktualni, nisu samo na sramotu uredniku koji ih je objavio, nego se osipa čitateljstvo, a časopis koji nitko ne čita, nikomu nije ni potreban. Svjestan toga, naš se urednik doslovce bori za svakoga čitatelja, a broj je pretplatnika popriličan za časopis kao što je Jezik i koji izlazi u maloj i siromašnoj zemlji kao što je Hrvatska – najviše ih je bilo 4 500, a najmanje 1 200. Danas ih je 2 300, a Jezik izlazi u 3 000 primjeraka.

Čitateljstvo mu je brojno i šaroliko, kako S. Babić uvijek kaže – od domaćice do sveučilišnog profesora. Svatko bi u Jeziku trebao pronaći nešto za sebe, a o spretnosti urednika ovisi hoće li tomu biti tako, hoće li broj biti razumljiv i zanimljiv svojim čitateljima. Jedna je od uređivačkih smjernica S. Babića i ta da se Jezik ne smije zatvoriti u “bjelokosnu kulu

5 Lj. Jonke, *Petnaesto godište Jezika*, Jezik, god. XV., str. 2. Urednici su tada, 1960./61., bili J. Hamm i M. Hraste, a glavni urednik Lj. Jonke.

6 Ur. [Uredništvo], *Jezik u ratnim prilikama*, Jezik, god. 39., str. 64.

znanosti”, nego se mora otvoriti onima kojima je namijenjen – sredini iz koje kreće i kojoj se kreće. Dakle: o suvremenom hrvatskom književnom jeziku jednostavno, razumljivo i zanimljivo, ali na čvrstoj znanstvenoj podlozi.

Tako i sam urednik piše za *Jezik*. Za 30 je godina urednikovanja sam ispisao 4 godišta *Jezika*, 20 brojeva, 806 stranica.⁷ Ostalih je 130 brojeva pripalo suradnicima, a u *Jeziku* ih je za Babićeva urednikovanja do sada bilo 215. Objavljivanje svojih radova u *Jeziku* S. Babić ne smatra uredničkom povlasticom, nego uredničkom obvezom koju valja ispunjati kao i sve ostale. Njegove radove, kao i radove drugih suradnika, prije uvrštavanja u *Jezik* ocijene ostali urednici, a urednikov se rad objavljuje kada dođe na red ili ako nema dosta radova za taj broj ili ako nema kakvoga rada s aktualnijom temom. Kao znanstvenik, naš je urednik spreman na dijalog – osobni, kolegijalni, javni, kritični, polemični... Kao urednik, S. Babić prihvaća sve osim narušavanja uredničkih načela. Tu je tvrd – *Jezik* mora biti hrvatski, suvremen, pristupačan čitatelju, a visoko stručan i znanstven. Tu nema dijaloga.

Uredništva su se izmjenjivala tijekom 30 godina Babićeva urednikovanja:⁸ jedni su svoja mjesta prepuštali mlađima, drugi su odustajali, jedan i ljutito napustio ured-

nikovanje, trećima se samo ime pisalo u impresumu (članovima uredničkoga vijeća), a sudjelovali u uređivanju nisu nikako, četvrti su imali ove ili one razloge, samo je S. Babić uvijek imao razloga čvrsto ostati uz *Jezik*. Ako razloge uopće i treba tražiti, možda su u riječima koje je sam S. Babić nedavno izrekao o svom urednikovanju:

“Još uvijek osjećam stvaralački ponos kada *Jezik* stigne iz tiskare, kad ga dobijem u ruke, kad vidim da se od one hrpe rukopisa i papira oblikovao novi broj. Još uvijek mi je radost.”

I poslije trideset je godina riječ o stvaralačkom ponosu i radosti. S punim je srcem tako, jer u tih 150 brojeva koje je uredio, nema broja u kojem je iznevjerio svoja uređivačka načela, nema broja kojega bi se trebao postidjeti – ni kao urednik, ni kao znanstvenik, ni kao čovjek.

Sanda Ham

7 Izvornih članaka – 49 (381 str.), stručnih članaka – 29 (130 str.), pregledna rada 3 (22 str.), odgovora na čitateljska pitanja – 71 (113 str.), osvrti – 81 (122 str.), vijesti – 55 (38 str.).

8 Članovi su uredništva tijekom godina bili B. Finka, M. Moguš, R. Katičić, I. Škarić, A. Šojat, M. Samardžija, M. Mamić, S. Ham, a u uredničkom vijeću J. Lisac, S. Vukušić, Z. Junković. O promjenama uredništva vidi: S. Babić, *Stiže treći naraštaj*, *Jezik*, god. 35., str. 23.–27.; S. Babić, *Promjena uredništva*, *Jezik*, god. 40., str. 96.; S. Babić, *Uredničko vijeće časopisa Jezik*, god. 41., str. 127.–128.; S. Babić, *Promjena uredništva*, *Jezik*, god. 47., treća omotna stranica.